

18/22.01.24

Клас: 9-А (1гр.), 9-Б (2гр.)

Укр.мова

Вч.: Харенко Ю.А

Розрахований на 2 уроки (четвер, понеділок)

Розділові знаки в складнопідрядному реченні з кількома підрядними

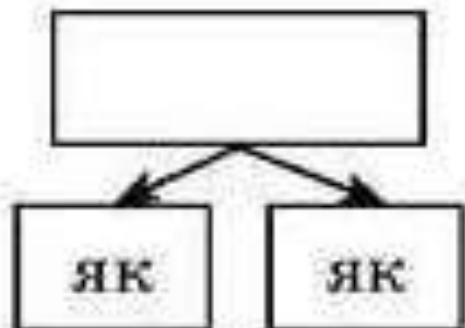
Складнопідрядне речення, у складі якого є одна головна частина і дві або більше підрядних, називається складнопідрядним з кількома підрядними.

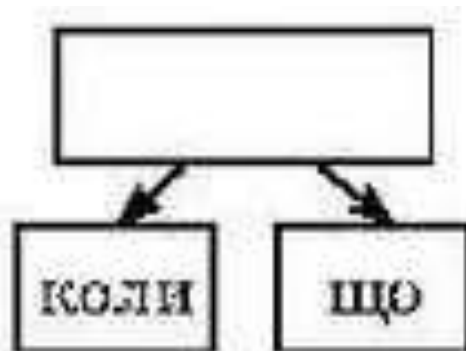
Види підрядності

З однорідною
підрядністю

З
неоднорідною
підрядністю

З послідовною
підрядністю

Однорідна підрядність

Розкажи, як за горою сонечко сідає, як у
Дніпра веселочка воду позичає
(Т. Шевченко).

Головна частина

Перша
підрядна

Друга
підрядна

що?
[ ], (як), (як).

ЯК

ЯК

УКРАЇНЬКА
МОВА

Сполучник повторюємо

Тепер я бігаю в поле й годинами слухаю, *як у небі співають хори, як грають оркестри* (М. Коцюбинський).

[ ], (*як ...*), (*як ...*).

Сполучник НЕ повторюємо

Тепер я бігаю в поле й годинами слухаю, *як у небі співають хори і грають оркестри*.

[ ], (*як ...*) і (*...*).

Нове свято радувало вже тим, *що було тепло, що зеленіли дерева, що весело щебетали пташки*.

[ ], (*що ...*), (*що ...*), (*що ...*).

Нове свято радувало вже тим, *що було тепло, зеленіли дерева, весело щебетали пташки* (В. Минко).

[ ], (*що ...*), (*...*), (*...*).

Розділові знаки

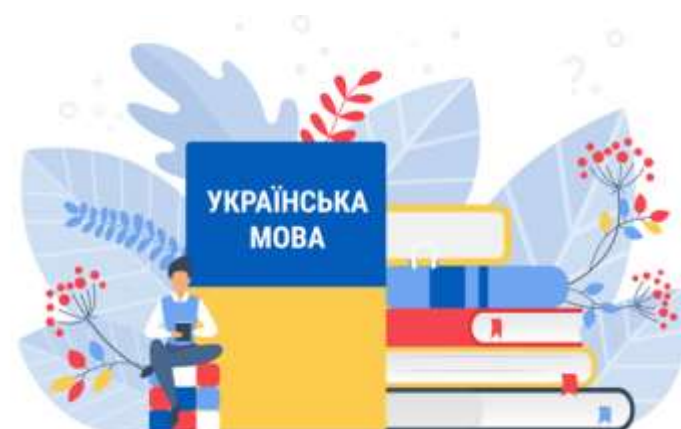
Між двома однорідними підрядними частинами, з'єднаними одиничним сурядним сполучником *чи, або, та (= і), і (ї), кому* не ставимо. **НАПРИКЛАД:**

1. *Пройшло немало років, як погас вогонь війни і вичахли гармати* (Д. Луценко).

[ ], *(як ...) і (...)*.

2. *Коли землероби обсіювались і наставало більше вільного часу, слов'яни справляли свято на честь Лада* (Я. Головацький).

(коли ...) і (...), [ ].

*Пройшло немало років, **як** погас вогонь війни і вичахли гармати (Д. Луценко).*

Схема речення
[ ], (як) і ( ).

Неоднорідна підрядність

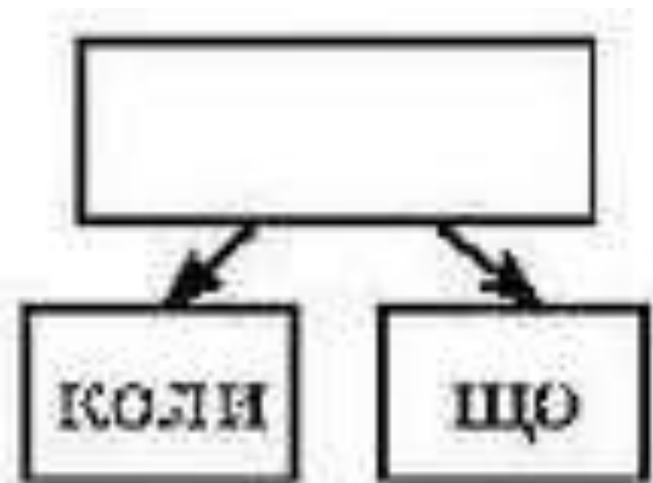
У складнопідрядному реченні з неоднорідною підрядністю підрядні частини по-різному пояснюють головну частину:

- ❖ підрядні частини одного або різних видів стосуються різних слів у головній частині;
- ❖ одна підрядна частина стосується всього змісту головної частини, а друга - якогось слова в головній частині;
- ❖ підрядні частини різного виду стосуються одного слова в головній частині.

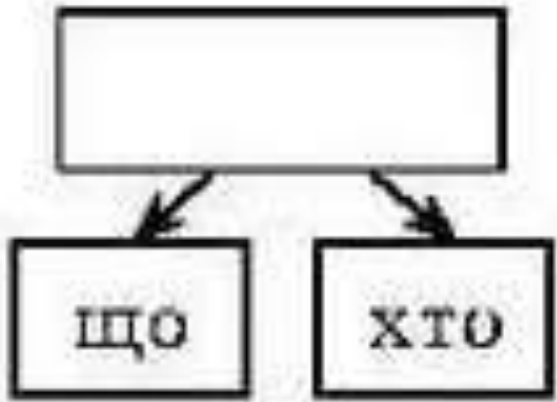
Коли в тебе віра у
працю згасає, **поглянь на ту річку**, що
скелі зриває (Ю. Гойда).

коли? яку?
(коли), [ ], (що).

***Ті, що знаходять підкову, ніколи не
думають про того, хто загубив
(В. Симоненко).***

які? про кого?
[, (що) ,], (хто) .

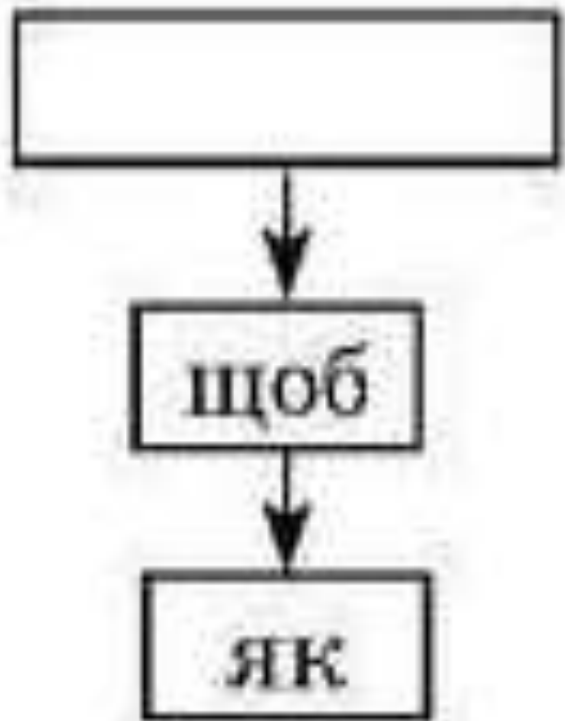

Послідовна підрядність

У складнопідрядному реченні з послідовною підрядністю перша підрядна частина залежить від головної частини, друга — від першої підрядної, третя - від другої і т.д.

Епохо, дай мені завзяття на кожен день, на кожну мить, щоб міг нащадкам розказать я про те, як ми навчились жити
(М. Сингаївський).

[ ], (щоб), (як).

*Хоча ніхто не знав, чи доведеться тут
ночувати, **проте робота вже закипіла**
(О. Гончар).*

(хоча), (чи), [проте].

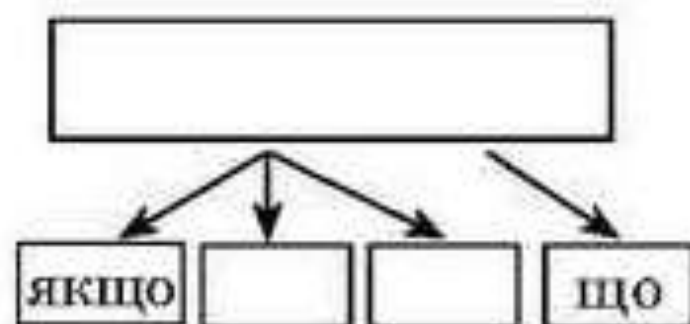

Змішана підрядність

Серед складнопідрядних речень з кількома підрядними є речення, у яких поєднують однорідну, неоднорідну чи послідовну підрядність. **НАПРИКЛАД:**

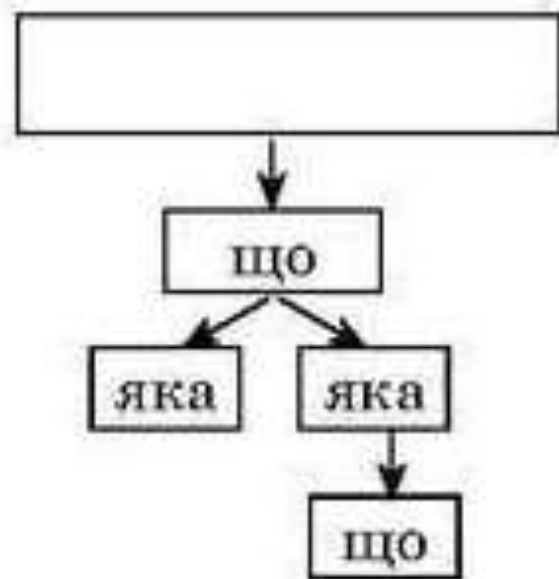
1. *Якщо тебе мужність покине
крилата, байдужість підступить,
душа обміліє, знайди безіменну
могилу солдата і вічний вогонь,
що над ним пламеніє* (Л. Забашта).

(якщо ...), (...), (...), [ ], (що ...).

Однорідна й неоднорідна підрядність

2. *Треба було ще глибоко розуміти, що
мова тільки та невичерпно багата й
гарна, яка виплекана рідним народом,
яка живиться з народних джерел, що
ніколи не замулюються* (П. Панч).

[ ], (що ...), (яка ...), (яка ...), (що ...).

Послідовна й однорідна підрядність

Виконання вправ

252 Доведіть, що подані речення є складнопідрядними з однорідною підрядністю. Побудуйте схеми цих речень. Обґрунтуйте вживання розділових знаків.

1. Біда навчить, кому руку подати і від кого прийняти чесний хліб (Д. Павличко). 2. Не знаєм, де грози оселя, чи є туди які стежки (Є. Гуцало). 3. Я тут живу, на добрій цій землі, де йдуть дощі і дозріває колос, де білим цвітом облітають дні і став піснями мій жіночий голос (Г. Чубач). 4. Там, де Ятрань круто в'ється, де холодна вода, там дівчина воду брала, чорнобрива, молода (Нар. творчість).

Виконання вправ

253 Спийшіть речення, розставляючи пропущені розділові знаки. Підкресліть грамати-
тичні основи. Побудуйте його схему.

Бринять живою радістю ліси як ранок спалахне на небокраї як сонце
огняне завісу піднімає із їх первісної і чистої краси (В. Симоненко).

Виконання вправ

256 Спишіть, розставляючи пропущені розділові знаки. Побудуйте схеми речень, визначте вид підрядності.

1. Я ладен стати й грудкою земною аби шуміла поруч десь ріка і небо голубіло наді мною (*Д. Луценко*). 2. Люблю весну коли плюскочуть ріки коли рида од щастя соловей і заглядає сонце під повіки у тишині задуманих алей (*В. Сосюра*). 3. А коли відлетять в далину журавлі і зів'яну десь квіткою в житах волошковою та калина червона на могилі моїй буде вічно співати українською мовою (*Є. Лещук*). 4. Як гарно коли йде надворі дощ а в хаті теплий дух снує духмяний (*Г. Дудка*).

Виконання вправ

259 Доберіть до кожного речення схему. Обґрунтуйте свою відповідь.

1. Хто не вміє мовчати, поки не настане час говорити й діяти, той не справжня людина (*Т. Карлейль*).
2. Перше слово, з якого хочеться почати, коли пишеш про Львів, – це любов (*Р. Лубківський*).
3. Добре, що напроти його будинку знаходився сад, звідки долинали пташині голоси (*І. Цюпа*).
4. Василько захвилювався, почав закидати вудочку майже раз по раз і міняти черв'яків, бо ті, що побували у воді, здавалися йому негодящими (*Гр. Тютюнник*).

А ( ), ( ), [ ].

Б [ ], ( ), ( ).

В [, ( ), ( ),].

Г [ ], (, ( ),).

Домашнє завдання:

Вивчити правила параграф 24, виконати письмово вправу подану нижче.

264 I. Спишіть, розставляючи розділові знаки, спочатку складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю, потім – з однорідною, а потім – з послідовною.

1. Але правди в брехні не розмішуй не ганьби все підряд без пуття бо на світі той наймудріший хто найдужче любить життя (*В. Симоненко*).
2. Як тільки наступив вечір попереду встали силуети гір ніби вони виступали з блакиті самого небосхилу (*Олесь Гончар*).
3. Ми працюю любимо що в творчість перейшла і музику палку що ніжно серце тисне (*М. Рильський*).
4. Напитай мені, брате, хату щоб корінням росла з Дніпра і щоб вікнами для добра слала пісню свою багату (*М. Боровко*).
5. Тепер чекай коли насниться літо і спогади у серці оживуть (*І. Турчин*).
6. На твоєму людському шляху каміння яке ти повинен прибрати щоб тим хто за тобою було легше (*В. Сухомлинський*).
7. Скільки б не судилося страждати все одно благословлю завжди день коли мене родила мати для життя для щастя для біди (*В. Симоненко*).

II. Побудуйте схему одного речення з кожної групи (на вибір). Обґрунтуйте вживання розділових знаків.